

V ŽUPNÉ NOVINKY

Najvyššie ocenenia udelili desiatykrát

CENY ZÍSKALO 25 JEDNOTLIVCOV A KOLEKTÍVOV KSK

Na slávnostnom zhromaždení v Štátnom divadle v Košiciach vo štvrtok 13. decembra odovzdal predseda Košického samosprávneho kraja Zdenko Trebuľa najvyššie ocenenia regionálnej samosprávy - Ceny KSK trom jednotlivcom a dvom kolektívom, Ceny a Plakety predsedu KSK spolu zo jednotlivcom a kolektívom. Udeľovanie verejných ocenení sa uskutočnilo už po desiatykrát.

KOŠICE. Cenu Košického samosprávneho kraja pri príležitosti životného jubilea - 70 rokov za osobný prínos k rozvoju vodnopólového športu v regióne získal Ladislav Bottlik, reprezentant Československa, hráč ČH Košice, ktorý v rokoch 1975 - 2010 pôsobil ako profesionálny tréner vo významných európskych oddieloch. Získal 30 titulov majstra ČSSR a majstra Slovenskej republiky.

Za celoživotné pôsobenie v slovenskej maliarskej tvorbe pri príležitosti životného jubilea 80 rokov získal ocenenie aj maliar Štefan Bubán. V tvorbe začínal abstrakciou. Jeho obrazy vzbudzujú obdiv aj v zahraničí, kde sa predstavil na viacerých samostatných a kolektívnych výstavách.

Za celoživotné pôsobenie v slovenskej poetickej tvorbe bol ocenený básnik Mikuláš Kasarda, ktorý sa vo svojich dielach často vracal k rodnému zemlinskému kraju, k práci roľníkov, ale aj k svojej pedagogickej praxi či spoločenským problémom. Popri vlastnej tvorbe prekladal diela Goetheho, Schillera, Adyho a Neruda.

Pri príležitosti 55. výročia založenia získal Cenu KSK aj Folklorný súbor Čarnica z Košíc za zachovávanie ľudových tradícií a úspešnú reprezentáciu východoslovenského folklóru doma i v zahraničí. Čarnica reprezentovala slovenský folklór na 72 zahraničných zájazdoch v 21 krajinách Európy a Ázie.

Za vynikajúce výsledky vo vzdelávacej a vedeckej činnosti,

Slávnostné udeľovanie cien v Štátnom divadle
Ceny získalo 25 jednotlivcov a kolektívov Košického kraja.

ktorými úspešne reprezentuje Košický samosprávny kraj, získala najvyššie krajské ocenenie pri príležitosti 60. výročia založenia aj Technická univerzita v Košiciach, ktorá je s deviatimi fakultami najväčšou vysokou školou vo východoslovenskom regióne. Za 60 rokov má 40-tisíc absolventov, ktorí tvoria rozhodujúci potenciál pre rozvoj Košického a Prešovského kraja. Cenu predsedu KSK za kvalitnú trénerskú prípravu žiackych a mládežníckych kategórií a osobný podiel na rozvoji basketbalu v meste Rožňava získala Mária Buzinkayová. Ako hráčka pôsobila v Košiciach, neskôr patrila k najlepším basketbalistkám Juhoafrickej republiky, kde žila 24 rokov.

Za prínos a zásluhy na rozvoji mesta Krompachy, regiónu Spiš a zviditeľnenie Košického kraja získal cenu podnikateľ Martin Neubeller, majiteľ a konateľ firmy ELTRA Košice, ktorá pôsobí v oblasti silnoprádovej elektrotechniky so zameraním na montáže a dodávky pevných trakčných zariadení pre železničnú a mestskú dopravu. Veľkú pozornosť venuje aj humanitným a charitatívnym aktivitám.

Pri príležitosti životného jubilea 70 rokov za mimoriadny podiel

na rozvoji stredoškolského odborného vzdelávania a úspechy košického vodného póla doma i v zahraničí bol ocenený Oto Sabo. Jeho pôsobiskom bola 37 rokov odborná škola na Ostrovského ulici v Koš-

ciach. V súčasnosti pôsobí ako vedúci Kancelárie prezidenta v Košiciach. Ako predseda oddielu vodného póla Košice sa výraznou mierou podieľal na úspechoch ČH Košice.

Cenu za významný prínos vo vzdelávacej a vedeckej činnosti v regióne i na medzinárodnej úrovni získal profesor Juraj Sinay, ktorý celý profesionálny život zasvätil poslaniu vedca a vysoc-

koškolského pedagóga na Technickej univerzite Košice. V rokoch 2000 - 2007 bol jej rektorom. Je autorom a spoluautorom 7 monografií, 5 vysokoškolských skriptov, množstva článkov, viac ako 30 projektov a 3 patentov a nositeľom Národnej ceny za kvalitu

Za zásluhy v publicistickej a verejnoprospešnej činnosti a zviditeľňovanie kraja bol ocenený kolektív redakcie podnikových novín Oceľ východu. Dvojčtyždenník spoločnosti U.S.Steel zohráva dôležitú úlohu v internej komunikácii firmy od jej založenia. V súťaži Podnikové médium roka vždy získava popredné umiestnenia.

Plaketu predsedu Košického samosprávneho kraja získali hudobník a výtvarník Michal Sabo Balog, novinárka a dobrovoľníčka Eva Bombová, zakladateľka Nadácie City TV a honorárna konzulka Srbskej republiky v Košiciach Eva Dėkanovská, odborník v oblasti verejnej správy Vladimír Gecelovský, historik umenia a novinár Gabriel Kladek, kultúrny pracovník zo Spiša Emil Labaj, neprofesionálny výtvarník z Trebišova Ján Lőrinčik, lesník, ochranár a publicista Ladislav Maxim, maratónsky bežec Imrich Pástor, predseda klubu orientačného behu TJ Akademik TU Košice Jozef Pollák, odborný pyrotechnik podplukovník vo výslužbe Pavol Šaranič, predseda Dobrovoľného hasičského zboru v Krompachoch Karol Wolf st., Folklorný súbor Čačina zo Spišskej Novej Vsi, Gymnázium Pavla Horova z Michaloviec a Spolok za rodnú zem Plešivec Pro Pátria Pelsőciensis Társaság.

Ceny Košického samosprávneho kraja schvaľujú poslanci Zastupiteľstva KSK a sú spojené aj s finančnou odmenou 665 eur. O Cene predsedu KSK rozhoduje najvyšší predstaviteľ regionálnej samosprávy a jej súčasťou je finančná odmena 335 eur. Plaketa predsedu je morálnym ocenením bez finančného daru.

Z. TREBUĽA: V NÁROČNOM ROKU 2013 MUSÍME DRŽAŤ SPOLU

„Nežijeme jednoduchú dobu. Európa si zvykla v posledných rokoch na neustály rast a blahobyt. Pribrzdenie stúpajúcej krivky rastu, či dokonca otočenie jej smeru, zneisťuje všetkých. Aj Slovensko. Ťažké časy celej Európy si žiadajú trpezlivosť a vzájomný rešpekt. Musíme držať pokope, aby sme spoločne zvládli problémy ekonomiky, a pomáhať si. Budúci rok bude pre všetkých veľmi zložitý. Sme pripravení, že budeme fungovať len v samej podstate. V prvom rade sa budeme snažiť udržať doterajšiu kvalitu všetkých služieb. Predovšetkým v sociálnej oblasti urobíme všetko pre to, aby klienti nepocítili zhoršenie starostlivosti. Aj v oblasti školstva, kultúry, regionálnej dopravy a údržby ciest vynaložíme maximálne úsilie, aby prostried-

ky, ktoré budeme mať k dispozícii, boli využité efektívne,“ povedal v príhovore k oceneným predseda KSK Zdenko Trebuľa.

„Napriek tomu sa na rok 2013 dívame s optimizmom. Prinesie nám totiž veľkú príležitosť v podobe európskeho hlavného mesta kultúry. V dlhodobom programe Terra Incognita Krajina nespoznaná chceme rozvíjať kultúrny turizmus na Zemplíne, Spiši, Gemeri i v Above. Sme presvedčení, že ak ľudia, ktorí v Košickom kraji žijú, budú toto miesto považovať za centrum európskej kultúry, bude ho tak vnímať aj Európa a svet. Želám nám všetkým, aby sme z roku 2013 vyťažili pre náš kraj čo najviac.“

Tu môže človek hľadať seba

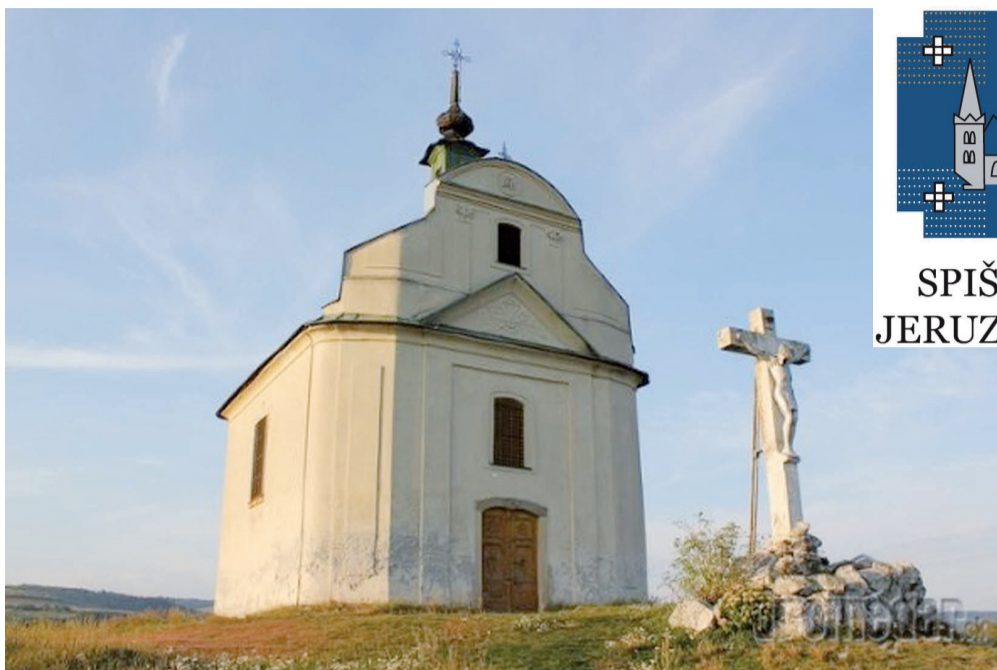
SPIŠSKÝ JERUZALEM JE VYMODLENÉ MIESTO POKOJA A ODDYCHU

Na rozhraní Košického a Prešovského kraja máme unikát. Sakrálnu krajinu na Pažici pri Spišskej Kapitule, ktorá predstavuje kalváriu typu „Jeruzalem“. Podobná symbolická krajina sa nikde inde na Slovensku nenachádza. KSK ju preto zahrnul do programu Európskeho hlavného mesta kultúry Košice 2013. Projekt sakrálného miesta dostal pomenovanie Spišský Jeruzalem.

KOŠICE. Na jeho realizácii spolupracuje Košický a Prešovský samosprávny kraj, Spišské biskupstvo, mesto Spišské Podhradie, Spišské osvetové stredisko, Škola úžitkového výtvarníctva v Košiciach aj ďalšie subjekty.

V Spišskej Kapitule a v lokalite zvanej Pažica skúmali v roku 2002 odborníci zo Slovenskej agentúry životného prostredia krajinný ráz regiónu. Objavili pritom unikátnu koncepciu teritória, ktoré pripomína staroveký Jeruzalem. Objav potvrdili historici a archeológovia kaplnky a ďalšie stavby tvoria symbolický Jeruzalem, takmer v mierke jedna k jednej. Veriacim v časech, keď boli púte do Svätej zeme kvôli vojne s Turkami problematické, mali umožniť čo najvernejšie prežiť krížovú cestu.

Pracujú na obnove kaplniek
Spišský Jeruzalem už má svoju podrobnú Urbanisticko-architektonickú štúdiu religióznej krajiny. Vypracoval ju ateliér ARLAND s.r.o. Spišská Nová Ves. Riešené územie zahŕňa časť Spišskej Kapituly, lokalitu Pažica a areál Sivej Brady v katastri Spišského Podhradía a areál Rybníky (Getseman-ské záhrady) v katastri obce Jablonov. Cieľom štúdie je návrh revitalizácie religióznej krajiny, vrátane ideového riešenia pravdepodobných trás Veľkonoč-

Kaplnka na Sivej brade

Pred ňou je 25 metrov vysoká travertínová kopa, na vrchole ktorej je jazierko s gejzírom. Kopa, vytvorená z pramenitu, ktorý sa premenil na travertín, je stará okolo desiatich rokov a stále rastie.

ného mystéria. Pracuje sa na obnove barokových kaplniek a návrhoch drobnej architektúry vrátane spevnených plôch.

„Tento objav nie je náhoda, ale výsledok krajinárskeho výskumu. Pri štúdiu charakteristického vzhľadu krajiny pre zápis Spišského hradu do zoznamu UNESCO sa objavilo podozrenie, keď sme preniesli namerané vzdialenosti do mapy skutočného Jeruzalemu,“ hovorí krajinár docent Peter Jančura. „Vedeckými metódami sa potvrdilo, že nejde o fikciu. Tunajšia krajina má hlboké symbolické roviny. Naším predkom sa pravdepodobne zámer nepodarilo dokončiť. Ostal len v náznakoch, ale práve to je zmysel symbolu.“

„Pochádzam z tohto kraja, no nikdy som ho takto nevnímal,“

priznáva architekt Ján Pastiran. „Začali sme opatrne, nedalo sa vymýšľať bez poznania súvislostí. Roky to bolo drancované územie, ťažko sa získavali dokumenty. Bola to pre nás hádanka. Každý deň sme sa tešili, akú novú odpoveď nájdeme. Vyprovokovali sme veľa ďalších odborníkov. Niečo sme poznali, niečo tvrdili a tešili sa, čo sa ešte nájde. Veď toto bolo územie, kde sa začala šíriť viera a vzdelanosť severovýchodu Slovenska.“

Myšlienku Spišského Jeruzalema rozvíjal aj známy historik docent Ivan Chalupecký a ďalší odborníci. „Museli sme vedecky vyšetriť každý jeden dôvod. Mnohé pramene boli poškodené, historickým zvykom bolo, že pamiatky sa ničili. Vo vojnách, povstaniach,

aj cez komunistické obdobie. Chýbali písomné pramene. Bolo treba študovať všade. Z neznámej krajiny sa stala Krajina hovoriaca,“ spomína vedúci archívár Biskupského úradu Spišskej diecézy Vladimír Olejník.

Nie masovka s kolotočmi, ale reklama na ticho

„Je to vymodlené miesto,“ dodáva architekt Ján Pastiran. „Stačí si sadnúť a dívať sa do pokojnej krajiny. Nechceme z tohto miesta urobiť masový projekt s kolotočmi. Chceme presný opak, akúsi reklamu na ticho. Miesto, kde môže človek prísť hľadať seba. Pozrieť sa na svet z inej strany. Je tu dostatok stavebného fondu, aby sme nevytvárali nič nové. Chceme dostať do života to, čo tu je. Ľudia sú

SPIŠSKÝ
JERUZALEM

Spišská Kapitula

V roku 1993 bola zaradená na Zoznam svetového dedičstva UNESCO.

unavení mestom, prácou. Stačí im prísť si len tak oddýchnuť. Na okolí je dosť ďalších historických i prírodných zaujímavostí, ktoré môžu doplniť ich program. Očakávame, že tých, ktorí prídu, sa dotkne práve toto pokojné prostredie.“

Spišský Jeruzalem bude jedno z 13 kľúčových podujatí, ktoré v roku 2013 pripravuje KSK na rôznych miestach kraja v rámci programu Terra Incognita Krajina nespoznaná. V polovici mája tu bude trojdňové podujatie, ktoré pripomenie miesto a udalosti viažuce sa k posledným dňom Spasiteľa pred ukrižovaním. Doplní ho bohatý kultúrno-duchovný program.

„Veríme, že vznikne tradícia, ktorá podporí myšlienku smerovania tohto priestoru aj k náboženskej turistike. Tento segment

cestovného ruchu má vo svete rastúci trend a aj u nás má veľa priaznivcov, veď vychádza z tradícií púť na miesta spojené s duchovnom. Pre nás je veľmi dôležité, že myšlienka Spišského Jeruzalema sa vyvíja komplexne. Príbeh, miesto i akcia idú ruka v ruku a na spolupráci pri naplnení myšlienky sa vzácné podieľa viacero subjektov. Urbanisticko-architektonická štúdia Spišského Jeruzalema dala základ celému projektu. Bude na všetkých miestnych aktéroch, ako dokážu myšlienku živiť a rozvíjať ďalej v prospech celého regiónu,“ hovorí vedúca odboru kultúry a cestovného ruchu KSK Jana Kováčsová.

Prípravila: Zuzana Bobriková
Foto: ARCHÍV, KSK

INŠPIRÁCIA KRAKOVOM

Podobná symbolická krajina Kalwaria Zebrzydowska neďaleko Krakova je jedným z najnavštevovanejších pútnických miest v celom Poľsku.

Je považovaná za jedno z najzaujímavejších a najpôsobivejších architektonických diel majstrovsky zasadených do krajiny, a práve preto bola v roku 1999 zara-

dená na zoznam svetového kultúrneho dedičstva UNESCO.

Pravdepodobne sa ňou inšpirovali aj spišskí tvorcovia.

PAŽICA VS. JERUZALEM

Tak, ako sú rozmiestnené objekty v Jeruzaleme, taká je poloha religióznych objektov na Spiši: kaplnky sv. Rozálie, sv. Františka Xaverského i samotný dóm sv. Martina, pútnická kaplnka sv. Kríža na Sivej Brade zjavne pripomína Golgotu.

Všetky objekty symbolizujú najdôležitejšie miesta Kristových zastavení a jeho pôsobenia.

Pažica je obklopená Božími mukami, ktoré polohou symbolizujú bašty historického Jeruzalema.

Tunajším travertínom

vytvorili optickú predstavu kamenných múrov – hradieb. V 19. storočí tento zámer ešte zvýraznili, keď vysadili borovicu čiernu, ktorá pripomína céder.

Aj teplá klíma Pažice evokuje prírodu Palestíny a Izraela.

LOGO SPIŠSKÉHO JERUZALEMA

Logo Spišského Jeruzalema vytvorila Barbara Kovalová.

Jeruzalemský kríž bol symbolom jeruzalemského kráľovstva. Tvorí ho veľký rovnoramenný kríž so štyrmi malými krížmi v rohových

poliach. V súčasnosti je znakom Jeruzalema.

Veže gotickej Katedrály sv. Martina v Spišskej Kapitule sú dominantou Spišského Jeruzalema. Katedrála bola postavená v rokoch 1245 – 1273.

V súčasnosti je zapísaná v Zozname svetového kultúrneho a prírodného dedičstva UNESCO. Úrad priemyselného vlastníctva SR vydal Osvedčenie o zápise ochrany známky, jej majiteľom je Košický samosprávny kraj.

FOTOSTORY

Osem výnimočných žien KSK sa stretlo s predsedom Zdenkom Trebulom.

Na snímke zľava: dobrovoľníčka Alžbeta Kobezdová z Košíc, koordinátorka dobrovoľníckej práce Anna Zabloudilová zo Strážskeho, Zdenka Jenčová z Košíc, ktorá sa dlhé roky sa stará o postihnutú dcéru, Mária Olejníková zo Spišskej Novej Vsi, ktorá sa dlhé roky venuje charite, Katarína Staroňová z Harichoviec, ktorá pôsobí v dobrovoľníckom ženskom hnutí, divadelníčka Iveta Liptáková z Harichoviec, medzinárodná rozhodkyňa športovej chôdze Silvia Hanusová z Košíc a maratónska bežkyňa, hutníčka a filantropka Alžbeta Tiszová z Košíc.